

Protokoll

Ungdommens kirkemøte 2020

2.-5.oktober 2020
Nidaros bispedømme, Scandic Hell Hotell

INNHOOLD

UKM 01/20 Statutter.....	3
UKM 02/20 Orienteringssaker	7
UKM 03/20 Val.....	8
UKM 04/20 Debattklima	9
UKM 05/20 Krysskulturelle barn og unge.....	13
UKM 06/20 Ung frivillighet i Den norske kirke.....	17
UKM 07/20 Alkohol og rus	21
UKM 08/20: Kirkens kulturarvstrategi	26
UKM 09/20 Fokussak ukm 2021	29

UKM 01/20 Konstituering, statutter, forretningsorden

1.1 Konstituering

Vedtak

- Forretningsorden for UKM 2020 er godkjent
- Innkalling og sakspapir for UKM 2020 er godkjent.

UKM 2020 valgte:

- Einar Østerhagen, Matilde Ødegaard, Alex Døsvik som dirigentskap for UKM 2020
- Kirkerådets sekretariat som tellekorps for UKM 2020
- Christian Volden og Henrik Guii-Larsen som referenter for UKM 2020

1.2 Statutter for Ungdommens kirkemøte

1. Ungdommens kirkemøte arrangeres av Utvalg for ungdomsspørsmål i samarbeid med Kirkerådets sekretariat.
2. Ungdommens kirkemøte skal utføre sitt arbeid i lojalitet mot den evangelisk-lutherske lære.
3. Saker til Ungdommens Kirkemøte må meldes til Kirkerådets sekretariat senest 14 uker før møtet.
4. Ungdommens kirkemøte behandler og uttaler seg i saker som angår Den norske kirke nasjonalt og internasjonalt. Ungdommens kirkemøte kan melde saker til behandling på Kirkemøtet.

5. Valg

Blant Ungdommens kirkemøtes delegater velges:

- Leder av Utvalg for ungdomsspørsmål for en periode på to år, ved særskilte avstemning. Lederen møter i Kirkemøtet og Kirkerådet med tale og forslagsrett.
- Tre representanter til å delta på Kirkemøtet med tale og forslagsrett.
- Fem medlemmer til Utvalg for ungdomsspørsmål.

Ungdommens kirkemøte velger også to medlemmer til Utvalg for ungdomsspørsmål på bakgrunn av særlig kompetanse.

Vararepresentant for Utvalg for ungdomsspørsmåls leder oppnevnes av utvalget.

Medlemmene til Utvalg for ungdomsspørsmål velges for to år, slik at halve utvalget er på valg hvert år.

6. Delegater til Ungdommens kirkemøte

6.1. Ungdommens kirkemøte består av to delegater fra hvert bispedømme, to delegater fra Samisk ungdomsutvalg (inkludert utvalgets leder), én samisk delegat fra hvert av de tre nordligste bispedømmene, en delegat fra Døvekirken, en delegat fra hver av organisasjonene som driver ungdomsarbeid tilknyttet Den norske kirke, medlemmer av Utvalg for ungdomsspørsmål, samt de medlemmer av bispedømmerådene, Kirkerådet, Samisk kirkeråd og Mellomkirkelig råd, som er under 30 år.

De fire representantene som ble valgt til Kirkemøtet foregående år inviteres til det påfølgende UKM med møte-, tale-, forslags- og stemmerett.

6.2. Delegationene fra bispedømmene velges av og blant bispedømmets Ungdomsråd, som igjen må være valgt på bispedømmets Ungdomsting. Kirkerådets sekretariat kan i særlige tilfeller gi dispensasjon fra dette.

6.3. Delegationene fra organisasjonene oppnevnes av organisasjonens landsstyre eller lignende. Kirkerådets sekretariat kan i særlige tilfeller gi dispensasjon fra dette.

7. Observatører på Ungdommens Kirkemøte

Døvekirken og organisasjonene kan sende en observatør i tillegg til delegaten.

Denne har tale- og forslagsrett. Medlemmene av Samisk ungdomsutvalg som ikke er delegater, kan møte på Ungdommens kirkemøte med tale- og forslagsrett.

Kostnadene for opphold dekkes av sende-enhet. Feltprestkorpset inviteres til å sende en observatør med tale- og forslagsrett. Denne observatøren må være medlem av Den norske kirke. Medlemmer av valgkomiteen som ikke er delegat, møter med tale- og forslagsrett.

8. Ungdommens kirkemøte vedtar selv nærmere regler og forretningsorden for gjennomføring av Ungdommens kirkemøte.

9. Statuttene trer i kraft straks. Fra samme tid oppheves statutter 12. mars 2010 for Ungdommens kirkemøte.

Vedtatt i Kirkerådet 14. september 2018, sak 53/18.

1.3 Vedtatt forretningsorden for Ungdommens kyrkjemøte 2020

Plenumsarbeid

1. Ungdommens kyrkjemøte arbeider gjennom plenumssamlingar og komitear.
2. Møtet blir leidd av tre dirigentar. Dei treng ikkje vere blant delegatane i møtet. Møteleiinga har plikt til å leie forhandlingane i tråd med dei reglane som til kvar tid gjeld for Ungdommens kyrkjemøte og vanleg møteskikk.
3. Når møtet begynner, skal det veljast eit teljekorps og referentar som under møtet rettar seg etter tilvisingar frå møteleiinga.
4. Delegatane og representantane med tale- og forslags rett teiknar seg til innlegg ved å gi røysteteikn eller ved bruk av elektronisk møtesystem. Det er høve til å ha inntil to korte replikkar og ein svarreplikk til kvart innlegg.
5. Møteleiinga skal, når det er påkravd, regulere taletid og høve til replikk. Når møteleiinga ønskjer å setje strek, skal ein kunne teikne seg under innlegget til den neste talaren.
6. Den som teiknar seg til forretningsordenen, dagsordenen, voteringsordenen eller for saksopplysning, skal få ordet like etter siste talar. Forslag om å avbryte ei sak, oppheve at strek er sett eller gå direkte til røysting, skal takast direkte opp til votering.
7. I saker der det skal gjerast vedtak, skal behandlinga i hovudsaka skje både i komitear og plenumssamlingar. Ei sak går først til behandling i ein komité, som diskuterer seg fram til ei felles fråsegn som skal leggjast fram for møtet i plenum. Ei sak kan behandlast fleire gonger i plenum eller komité. Dersom ein komité kjem med ei delt innstilling, skal innstillinga frå både fleirtalet og mindretalet leggjast fram for plenumssamlinga. Ungdommens kyrkjemøte kan òg vedta at saker skal behandlast direkte i plenum.
8. Delegatane og representantane med tale- og forslags rett har frammøteplikt til alle komité- og plenumssamlingar. Fråvær skal godkjennast av komitéleiaren eller dirigentskapet etter skriftleg søknad.
9. Ungdommens kyrkjemøte kan gi gjester og andre inviterte talerett. Ein representant for Metodistkyrkjas Ungdomsforbund blir invitert til å delta på Ungdommens kyrkjemøte, også komitémøta, med møte- og talerett.

Komitéarbeid

10. Sekretariatet i kyrkjerådet set saman komiteane og nemner opp ein leiar for kvar komité. Leiaren har ansvar for å koordinere arbeidet i komiteen.
11. Kvar komité skal ha nødvendig sekretærhjelp.
12. Komiteen vel den arbeidsforma og organiseringa som ein finn mest tenleg, for eksempel skiping av underkomitear.

13. For at ein komité skal vere vedtaksfør, må 2/3 av medlemmane vere til stades.

14. Komiteen presenterer innstillinga si ved byrjinga av behandlinga av den saka komiteen har arbeida med. Dersom komiteen leverer ei delt innstilling, skal mindretalet også få presentere synet sitt. Fleirtalet og mindretalet skal ha like lang taletid.

Røystingar og val

15. Før ein går til votering, gjer møteleiinga greie for voteringsordenen. Møteleiinga avgjer voteringsordenen i samsvar med god møteskikk, slik at forslag blir tekne opp til votering i logisk rekkjefølgje.

16. For at UKM skal vere vedtaksfør, må minst halvparten av dei røystepliktige vere til stades.

17. Røysting skal gjennomførast ved at det blir vist røysteteikn, ved skriftleg røysting eller ved bruk av elektronisk møtesystem. Det kan berre røystast ved personleg frammøte. Vedtak skal ha alminneleg fleirtal.

Ved val er den eller dei valt som har fått meir enn halvparten av dei gitte røystene. Om ingen eller eit for lågt tal får slikt fleirtal, blir ein ny røysting gjennomført. Om ingen eller eit for lågt tal får slikt fleirtal etter andre røysting, blir nok ein røysting gjennomført. Ved denne er den eller dei valt som har fått flest stemmer. Ved val er det møteleiinga som fastsett voteringsordenen.

Delegatar til Ungdommens kyrkjemøte har røysteplikt. UKM kan vedta å fråvike dette prinsippet i enkeltsaker. Delegatar frå organisasjonane kan avstå frå røysting der organisasjonen har fatta eit vedtak som gjer at røysting er vanskeleg.

18. Ungdommens kyrkjemøte veljar ein valkomité som skal førebu valet av Utval for ungdomsspørsmål, deriblant leiar, representantar til Kyrkjemøtet og ny valkomité på det påfølgjande møtet. Det skal veljast ein person frå Utval for ungdomsspørsmål og to delegatar. Valkomiteens medlemmar er utestengt frå val til Utval for ungdomsspørsmål og representant frå Ungdommens kyrkjemøte til Kyrkjemøtet. Ungdommens kyrkjemøte fastsett nærmare retningslinjer for valkomiteen.

19. Ungdommens kyrkjemøte sender fire representantar med tale- og forlagsrett til å delta på Kyrkjemøtet. Representantane veljast blant delegatane til Ungdommens kyrkjemøte etter tilråding frå valkomiteen, i tråd med reglane i Statuttar for Ungdommens kyrkjemøte pkt. 5. Ungdommens kyrkjemøte veljar òg en vararepresentant frå Ungdommens kyrkjemøte til Kyrkjemøtet i ein særskilt røysting med simpelt fleirtal.

Anna

20. Sekretariatet i Kyrkjerådet får fullmakt til å rette skrivefeil og til å gjere redaksjonelle endringar i protokollen.

UKM 02/20 Orienteringssaker

2.1. Orientering frå Utval for ungdomsspørsmål

Silje Håve Smørвик orienterte på vegne av Utval for ungdomsspørsmål

2.2. Orientering frå Samisk ungdomsutval

Are Tjihkkom orienterte på vegne av Samisk ungdomsutval

2.3. Rapport frå arbeidet i ungdomsråda og ungdomstinga i bispedøma

Delegatane frå kvart bispedømme presenterte arbeidet i bispedømmet med fokus på:
Korleis har sakane frå UKM 2019 vore fult opp hos oss?
Kva har hatt fokus i arbeidet siste år?

2.4. Rapport frå Ungdomsorganisasjonane

Delegatane frå kvar organisasjon presenterte arbeidet i organisasjonen med fokus på:
Korleis har sakane frå UKM 2019 vore fylgt opp hos oss?
Kva har hatt fokus i arbeidet siste år?

UKM 03/20 Val

3.1 Val av tre representantar til Kyrkjemøtet i 2021

UKM sender fire representantar til å delta på Kyrkjemøtet i Trondheim 14.04-20.04.2021. UKM-delegatane møtast dagen før Kyrkjemøtet startar.

Ein av desse fire representantane er, i samsvar med statuttar for UKM, leiar av Utval for ungdomsspørsmål, som veljast for seg. Dei tre andre vart valt i dette valet.

Dei tre representantane frå UKM 2020 som vart valt til Kyrkjemøtet 2021:

Simon Omsland Zakariassen, Tunsberg bispedøme

Dennis Lund, Skjærgårds live

Amanda Anvar, Oslo bispedøme

Val av ein vara:

Tobias Wang, NKSS Laget

3.2 Val til Kyrkjerådets utval for ungdomsspørsmål

3.2.1 Val av leiar for Kyrkjerådets utval for ungdomsspørsmål

Nora Antonsen vart valt som leiar av Kyrkjerådets utval for ungdomsspørsmål

3.2.2 Val av ordinære medlemmer til Utval for ungdomsspørsmål

Dei som vart valde for 2 år:

Thomas Granheim Iversen, Borg bispedøme

Amanda Anvar, Oslo bispedøme

Den som vart valt for eit år:

Tobias Wang, NKSS Laget

3.2.3 Val av medlem på bakgrunn av særleg kompetanse til Utval for ungdomsspørsmål

Den som vart valt:

Karen Helene Bøhn Melhus, Sokneprest Vik, Bjørgvin bispedøme

3.3 Valkomiteen

Dei som var valt:

Silje Håve Smørvik, avtroppande medlem UFUNG

Ingrid Olsen, Sør-Hålogaland bispedøme

UKM 04/20 Debattklima- hvordan snakker vi om og til hverandre

Mange opplever at klimaet i den offentlige debatten og i kommentarfelt på nett blir hardere og mer polarisert. Det kan virke som om grensen for hva som er greit å si og skrive om sine meningsmotstandere er flyttet til et sted der alt er greit og reglene for debatten ikke lenger er like lett å få øye på. Har debattklima blitt hardere eller har bare uenigheten blitt mer synlig? UKM 2020 mener at det er et problem at debattklima er så «rått og kaldt» at mange vegrer seg for å delta i den offentlige debatten. Her tenker vi at det er en særlig utfordring at unge mennesker vegrer seg for å delta i det offentlige ordskifte på grunn av kommentarfelt som inneholder personangrep.

Har Den norske kirke og de kristne organisasjonene gode retningslinjer for å delta i den offentlige debatten? UKM 2020 tenker at vi kan bli bedre på dette, og ønsker med denne saken å bidra til samtalen om hva disse retningslinjene kan være. Både når man debatterer innad i kirken og organisasjonene, dem imellom, i det økumeniske felleskapet og ut i det offentlige rom.

UKM 2020 ser at også debatten innad i kirken og de kristne organisasjonene blir mer tilspisset og polarisert, de sentrerer seg ofte rundt de to båsene konservativ og liberal. Dette gjelder også i debatter mellom andre kristne trossamfunn og Den norske kirke. UKM 2020 oppfordrer stemmene i denne debatten til å heve seg over skillelinjene mellom konservativ og liberal, og ikke la viktige, kristne debatter gro fast i gamle mønstre.

Uenighetsfellesskap

Hvis målet er at vi som kirke og kristne organisasjoner skal ha et uenighetsfellesskap, hvordan gjør vi det konkret? I et uenighetsfellesskap er ikke målet at vi skal være enige om alt, men at det kan være et fellesskap med ulike meninger hvor man har et felles overordnet mål. Man kan si at de kristne menighetene og organisasjonene har et slikt overordnet mål gjennom å definere seg som kristne, men hva man legger i det kan være ulikt. Den norske kirke har vedtatt en felles visjon om *å om å vitne i ord og gjerning om frelse, frihet og håp i Jesus Kristus ved å være bekjennende, åpen, tjenende og misjonerende*. Selv om man har en felles visjon kan innholdet i disse ordene, og hvordan det skal skje, tolkes ulikt av de enkelte medlemmene. UKM 2020 tenker derfor at det må legges til rette for at meningsmangfoldet i debatten aksepteres og anerkjennes.

Ytringsfrihet og ytringsansvar

Ytringsfriheten står sterkt i Norge. Denne friheten er forankret i grunnloven og menneskerettighetene. Den sikrer at hvert menneske har en stemme og er viktig for samfunnet. Den bidrar til demokrati og et åpent samfunn der man blant annet kan belyse og kritisere makt og usunne strukturer. Med ytringsfriheten kommer også et ytringsansvar. UKM 2020 mener at en god retningslinje for dette ansvaret er å spørre seg selv om min ytring begrenser den andres frihet og på hvilken måte.

En del av ytringsansvaret er også å gripe inn når debatten blir usaklig. For eksempel sette en stopper der personangrep og andre hersketeknikker ødelegger den gode debattkulturen og bidra til at falsk informasjon spres. UKM 2020 ønsker også å løfte frem at dette spesielt gjelder der den som omtales i debatten ikke er tilstede. I praksis kan latterliggjøring, marginalisering og utfrysning være uformelle måter å begrense andres ytringsfrihet. Det finnes også grenser for ytringer som omtales i straffeloven: paragraf mot hatefulle ytringer straffeloven § 185 (diskriminering) og § 266 (hensynsløs atferd¹).

Makt og majoritet

Jesus var grensesprengende i sitt møte med mennesker og utfordrer oss også i dag på hvordan vi møter det som er ukjent og fremmed. Som kristne tror vi på en Gud som sier: *det dere gjorde mot en av disse mine minste søsken, har dere gjort mot meg (Matt 25.40)* Det utfordrer oss til å se hvem den andre er og hva mine ord og handlinger kan bidra til. I retningslinjer for ett debattklima må man alltid ha fokus på hvem som sitter med makten og et eventuelt asymmetrisk maktforhold mellom deltakerne i debatten.

Den norske kirke er fortsatt majoritetskirke i Norge. Det betyr at når vi uttaler oss på vegne av kirken er vi en del av en majoritet med makt og midler som andre tros- og livssynsamfunn ikke har. I debatten er det også viktig med fokus på makt knyttet til minoritet og majoritetsperspektivet. En minoritet er etniske grupper som er i mindretall. I Norge er de særskilt anerkjente gruppene samer som urfolk og nasjonale minoriteter med langvarig tilknytning til landet, altså kvener, jøder, skogfinner, rom og romanifolk. Men begrepet er ikke kun begrenset til etnisitet. Minoriteter knyttet til for eksempel kjønn, legning og religion går på tvers av folkegrupper og danner også minoriteter i minoriteten som må få et tydelig og trygt rom i debattklimaet. UKM 2020 viser i denne sammenhengen til "Dialog i praksis"² og "Dialog og sosiale medier"³ om hvordan minoritetsstemmer kan bli ivaretatt og fremhevet i debattklimaet.

Ansikt til ansikt

I kommentarfeltet kan det være lettere å omtale den andre i negative ordlag enn når vi møtes ansikt til ansikt. I et møte ansikt til ansikt vil kroppsspråk og nyansene i ordene komme bedre frem. Erfaring tilsier at menneskemøter bidrar til å bryte ned fordommer og stereotyper. UKM 2020 har derfor tro på flere arenaer for den åpne debatten i større eller mindre fora, der man tør å ta opp de vanskelige temaene og vi kan møtes ansikt til ansikt.

UKM 2018 jobbet med saken *Frykt ikke? Kirkens møte med fremmedfrykt*⁴. Her vedtok man blant annet å utfordre menighetene til å være en tydelig røst i lokalsamfunnet mot fordomsfull fremmedfrykt og ha fokus på å uttrykke det kulturelle mangfoldet vi har i Den norske kirke, særlig med tanke på den samiske befolkningen og andre minoriteter. Det ønsker UKM 2020 også for denne saken.

¹<https://www.politiet.no/tjenester/tips-politiet/hatefulle-ytringer-pa-internett/>

² UKM 06/17 Dialog i praksis

³ UKM 06/16 Dialog og sosiale medier

⁴ UKM 8/18 Frykt ikke? Kirkens møte med fremmedfrykt

Et godt debattklima og retningslinjer

Essensen i et godt debattklima er respekt. I tillegg mener vi det handler om å kunne lytte til hverandre og forstå hva den andre har tenkt, å spille hverandre gode og ville hverandre det beste. Det handler om å anerkjenne at “den andre” er et menneske på lik linje med en selv, og at dette menneske kan ha mye fornuftig å komme med. Det er også viktig å huske at en samtale ikke nødvendigvis må ha som mål å bli enige eller om å vinne. Ofte kan “den andre” være et korrektiv til egne fordommer og være med på å oppklare eventuelle misforståelser man har seg imellom. Dermed har man oppnådd en ny forståelse av den andres ståsted, selv om man må konkludere med at man er uenige. Man kan også oppdage at man ikke er så uenige som man først trodde.

Debatt med dialogisk tilnærming

UKM 2020 oppfordrer alle organer i kirken og organisasjonene til å ha et debattklima med en dialogisk tilnærming. En debatt kan forstås som en utveksling av meninger og argumenter for eller imot en sak. Målet med debatten kan være å belyse ulike sider av en sak eller å overbevise mot debattanten om sitt syn. Vi snakker ofte om å vinne debatten. I dialogen er ikke målet å overbevise eller vinne, men å forsøke å sette seg inn i den andres sted gjennom aktiv lytting. Det betyr ikke at UKM 2020 tenker at debatten ikke skal synliggjøre ulike standpunkter og bidra til meningsbrytning.

UKM 2020 mener at spørsmålet «hva mener du med det?» er med på å vise at man er interessert og åpen for å lære noe av argumentene som kommer fram. Slik viser man at man vil hverandre det beste og at man ønsker å kunne skape en trygg debatt der det er rom for alle meninger og tanker. UKM 2020 har på bakgrunn av dette kommet med forslag til retningslinjer for debatt i Den norske kirke og de kristen barne- og ungdomsorganisasjonene.

Retningslinjer for debatt

UKM 2020 oppfordrer til en debatt der man:

- 1
ytrer sine meninger med saklig argumentasjon
- 2
diskuterer sak og ikke person
- 3
lytter med ønske om å forstå hva motparten tenker
- 4
aksepterer og anerkjenner meningsmangfoldet
- 5
møter folk med et åpent sinn, respekt og viser toleranse
- 6
har både ytringsfrihet og ytringsansvar
- 7
er bevisst språket man bruker
- 8
ikke stenger ute meningsmotstandere

Nestekjærlighet og åndens frukter

Jesus kaller oss til å elske vår neste. Med dette utfordres vi til å møte den andre med nestekjærlighet og ta hensyn til motparten i samtaler og diskusjoner, både der man er enig og uenig. Jesus utfordret sin samtid og stilte spørsmål med de etablerte maktstrukturer. Vi tenker dette kan gi oss frimodighet i ytringer og oppmuntrer til kritisk tenkning og ordskifte.

I brevet til menigheten i Galatia, formaner Paulus til å vandre i Ånden (jf. Gal 5,25) og bære dens frukter. Dette handler om å bli mer lik Kristus og å ha Jesus til forbilde. Åndens frukter er «... *kjærlighet, glede, fred, overbærenhet, vennlighet, godhet, trofasthet, ydmykhet og selvbeherskelse*» (Gal 23,22f). UKM 2020 mener at debattklima ville vært bedre dersom disse verdiene hadde ligget til grunn.

Ungdommens kirkemøte 2020 utfordrer:

Kirkerådet, Kirkemøte, bispedømmerådene, menighetene, organisasjonene til å ta i bruk «Retningslinjer for debatt» vedtatt av UKM 2020.

Kirkerådet til å lage en Sosiale medier-kampanje for hvordan vi omtaler hverandre gjerne med utgangspunkt i «Retningslinjer for debatt».

Bispedømmerådene til å arrangere fagdager med tema debattklima.

UFUNG til å delta aktivt i det offentlige ordskifte for å fremme et godt debattklima, både som medlemmer og som utvalg.

Menighetene og organisasjonene til å arrangere temakvelder hvor ulike tanker og meninger får komme frem og det er rom for uenighet. Og til å vise menighetslivet gjennom Sosiale medier tema «Kirke uten filter», hvor man viser levd liv for å motvirke fordommer.

Biskopene og preses til å fortsette å bruke sin progressiv stemme i samfunnsdebatten, og sørge for å ha åpne samtaler i samfunnet. Og til å fremme samhold og felleskap frem for polarisering.

Undervisningsansvarlige til å arrangere temakvelder om debattklima og hersketeknikker som en del av konfirmasjonsundervisningen.

Ungdomsrådene i bispedømmene til å ha seminar om hersketeknikker på ungdomsting.

SUNG og Samisk kirkeråd bedre spre ressurser om å bekjempe fordommer mot samer til alle instanser i kirken.

UKM 05/20 KRYSSKULTURELLE BARN OG UNGE

«Her er ikke jøde eller greker, her er ikke slave eller fri, her er ikke mann og kvinne. Dere er alle én i Kristus Jesus.» Gal. 3.28.

Den norske kirke er en folkekirke – et felleskap for alle bygd på dåpen og troen. Vi tilhører alle den verdensvide kirke. Gal. 3.28 viser det bibelske idealet, som både løfter frem og anerkjenner at vi alle har ulike identitetsmarkører, og samtidig fastholder at vi gjennom dåpen er søsken, på tvers av kulturer. Derfor må kirken spesielt inkludere krysskulturelle, og mennesker med en annen kultur enn majoritetskulturen. Men minoritetskulturer er underrepresentert i folkekirken og mange krysskulturelle barn og unge føler seg ikke hjemme i kirken. Hvorfor er det slik?

Hvem er krysskulturelle barn og unge?

Krysskulturelle barn og unge er en samlebetegnelse for barn og unge som vokser opp med flere kulturer. Definisjonen er: «Barn eller ungdom som har levd eller lever i to eller flere kulturelle miljøer i en vesentlig del av barne- og ungdomsårene» (Ruth E. Van Reken). Det er store forskjeller mellom unge med krysskulturell oppvekst, men de har også mye til felles. Identitet og tilhørighet er gjerne sentrale temaer i deres liv. Mange krysskulturelle vil ha tilknytning til alle kulturene sine uten å ha full tilknytning til noen av dem. Krysskulturelle vil ofte også kjenne et fellesskap med andre mennesker som har lignende bakgrunn.

UKM 2020 definerer i denne saken begrepet «krysskulturell» til å omhandle nasjonalitet eller etnisitet, men påpeker at «krysskulturell» i en utvidet forståelse også går på tvers av etnisitet. Det kan være ulike måter å tolke «kultur» og forstå «kulturelle miljøer på» i denne sammenheng. For eksempel har døve, blinde og LHBT+ personer egne miljø med egen kultur, også innad i etniske minoriteter slik at de blir en minoritet i minoriteten. Mange av deres erfaringer knyttet til inkludering, identitet, kommunikasjon og utenforskap er sammenfallende med etnisk krysskulturelle.

Krysskulturelle finnes over alt, de blir stadig flere og de er også norske. Det er viktig at de ikke blir fremmedgjort og «eksotiske», men er en naturlig del av kirken. Alle barn og unge trenger å bli sett og verdsatt i menighetene som hele mennesker. Krysskulturelle barn og unge kan ofte føle at de står i spagat mellom flere kulturer. Kirken burde være et trygt sted der alle hører hjemme og ingen trenger å legge deler av identiteten sin igjen utenfor kirkerommet. Krysskulturelle barn og unge må slippe til og bli lyttet til på lik linje med andre, og de må selv definere egne behov og delta i reell medbestemmelse når planer og strategier legges for kirken. For å realisere verdien av mangfold må det gjenspeiles i praksis, gjennom lederskap, talspersoner, program og prosesser i alle ledd i Den norske kirke.

UKM 2020 vil påpeke at krysskulturelle har tilknytning både innad i Norge og til utlandet. Med dette menes både krysskulturelle barn og unge som er samer eller nasjonale minoriteter med lang tids tilknytning i landet, eller krysskulturelle barn og unge med tilknytning til Norge og utlandet. Derfor er teksten delt i to for å utdype

begge sider ved krysskulturalitet, nasjonale og internasjonale krysskulturelle. UKM 2020 vil understreke at det som står under hver del likevel ikke gjelder eksklusivt for den aktuelle delen, men kan knyttes opp til begge sider.

Nasjonale krysskulturelle barn og unge

Det kan problematisere at navnet «Den norske kirke» kan virke ekskluderende for andre kulturer enn majoritetskulturen i Norge. UKM 2020 har i sin behandling av saken kommet fram til at det ikke er et problem for mennesker med bakgrunn som urfolk eller nasjonal minoritet. «Den norske kirke» oppfattes ikke som den er kun for nordmenn, men at det er kirken i Norge. Et krysskulturelt bidrag som eksempel på en annen tolkning av navnet er dets direkte oversettelse fra samisk, «Nöörjen gærhkoe/Vuona girikko/Norgga girku» heter «Norges kirke», en oversettelse som UKM 2020 mener uttrykker godt at folkekirken er åpen for alle i Norge.

UKM 2020 refererer til vedtaket fra UKM 8/18 «Kirkens møte med fremmedfrykt», og at dette vedtak burde legges til grunn for arbeidet videre. Det er viktig å unngå en «oss og dem»-tenkning og språk når vi snakker om grupper som trenger en større grad av inkludering i kirken. Det blir ofte slik at vi snakker om hva krysskulturelle kan bidra med. De sitter på en kompetanse som kirken og organisasjoner trenger, og de kan ofte være brobyggere mellom mennesker og kulturer. De er også viktige ressurspersoner for å bygge mer kompetanse i kirken. Men det er viktig for oss alle å ikke bare bli møtt med forventninger eller krav om å bidra. UKM 2020 vil fremheve viktigheten av inkluderende fellesskap der vi er fri til bare å være. Uavhengig av bakgrunn bør man ønskes velkommen til fellesskapet i kirken, se Gal. 3.28.

Det er viktig å huske historien til kirken i Norge når vi jobber med nasjonale krysskulturelle barn og unge, særlig da fornorskingsprosessen mot urfolk og nasjonale minoriteter. Historiebevissthet og forsoning er nøkkelord, også med tanke på grupper fra utlandet som har opplevd og opplever undertrykkelse, diskriminering og assimileringpolitikk. I Strategiplan for samisk kirkeliv 2019-2027 står det at samisk kirkeliv i dag er livskraftig og likeverdig. Denne strategiplanen er en stor ressurs i arbeid med krysskulturelle.

Prinsippet om livskraft og likeverd handler om vår felles evne til å være et flerkulturelt fellesskap der samisk kirkeliv inkluderes som en likeverdig og naturlig del. Dette prinsippet bør følges i arbeid med alle krysskulturelle, både nasjonale og internasjonale. Tanken om inkludering må ikke ha utgangspunkt i berikelse. Berikelse innebærer at urfolk og minoriteters kultur har som formål å berike majoriteten uten endring i majoritetens holdninger for øvrig, kun i form av pynt eller krydder som tillegg til kirkelivet. I stedet må vi i inkluderingsarbeid ha som utgangspunkt at krysskulturelle er en naturlig del av kirken og at alle er med i fellesskapet.

Internasjonale krysskulturelle barn og unge

Vi lever i et samfunn bestående av mange kulturer og det blir stadig flere. Å inkludere barn og unge som er nye i landet kan være vanskelig. Det kan være en stor grad av usikkerhet og manglende krysskulturell kompetanse blant kirkens ansatte og frivillige. Å bygge krysskulturell kompetanse må bli et prioritert område for kirken, særlig for frivillige og ansatte som jobber med barn og unge.

Det er viktig å bygge relasjoner til både barna og foreldrene. En relasjon vil gjøre at det er lettere å invitere med på ulike arrangement i menighetene. En inkluderende praksis innebærer at det tas individuelle hensyn, det sikres at det finnes fellesskapsarenaer for den sosiale gruppen det gjelder, og er bygd på demokratiske prinsipper der selvbestemmelse og medvirkning praktiseres.⁵ I flere kirker arrangeres det leksehjelp for barn og unge, og språkkafé eller leksehjelp for voksne. Det gir en gylden mulighet til å bli kjent med foreldrene til de krysskulturelle barna og la dem bli bedre kjent med Den norske kirke.

Tilhørighet til ulike religioner, etablerte kirkesamfunn eller migrantkirker er også en del av bildet med flere minoritetskulturer i Norge. Den norske kirke må legge til rette for møteplasser med foreldre som også har en annen religion og tro enn den evangelisk-lutherske. Her er utfordringene svært forskjellig ulike steder i landet, men der andre religioner, trossamfunn og etniske migrantkirker er tilstede, må Den norske kirke ta initiativ til dialog og samarbeid. Det er ikke de som er nye i landet som kan forventes å ta initiativ til dette, og det ligger et spesielt ansvar på Den norske kirke som majoritetstrossamfunn i Norge.

Samarbeid mellom religiøse samfunn og religionsdialog bidrar til et mer åpent miljø der alle føler seg velkommen, uavhengig av religion og tro. Dette kan gjøre det tryggere for krysskulturelle barn og unge med foreldre med forskjellige religioner å være i kirken.

Familier med krysskulturelle barn og unge kan stå dårligere økonomisk stilt enn mange andre. Dette kan være et hinder for at de kan delta på for eksempel leirer og arrangementer. Det økonomiske skal ikke stå i veien for at man skal kunne delta på arrangementer i kirken og organisasjoner.

Kirken skal være åpen og ønske velkommen til alle som bor i lokalsamfunnet. I denne sammenheng vil dialog og kontakt med religiøse ledere være viktig, som igjen kan åpne opp for krysskulturelle barn og unge til å føle seg mer hjemme i menigheten. Konkrete tiltak kan være å besøke hverandres gudshus, og gjennom det vise respekt og genuin interesse for hverandres religiøse overbevisning. I erklæringen fra Kirkenes Verdensråds store misjonskonferanse i Arusha, Tanzania i 2018 står det blant annet: *Vi er kalt til å bryte ned murer og søke rettferdighet sammen med mennesker som er fordrevet og fortrent fra landet sitt, inkludert innvandrere, flyktninger og asylsøkere. Vi er kalt til å stå imot nye grenser som skaper skiller og dreper.*

⁵ Strategiplan for samisk kirkeliv 2019-2027

UKM 2020 ber Kirkerådet om:

- Å kartlegge status og det som allerede gjøres i menigheter i Den norske kirke i forhold til minoritetskulturer generelt og krysskulturelle barn og unge spesielt.
- Å legge til rette for samarbeid mellom menigheter og misjonsorganisasjonene, med KIA (Kristent Interkulturelt arbeid)⁶, med andre kirkesamfunn og migrantmenigheter for å lære av dem og deres erfaring med krysskulturelle barn og ungdom.
- Å utarbeide en nasjonal plan for krysskulturell kompetansebygging for ansatte og frivillige i Den norske kirke og for rekruttering av mennesker med krysskulturell kompetanse på alle plan både som ansatte og frivillige.
- Å gjøre kjent støtteordninger for barn og unge som ikke står sterkt økonomisk stilt for å kunne være med på arrangementer.

UKM 2020 utfordrer

Samisk Ungdomsutvalg (SUNG) til å fortsette oppfølgingen av vedtak i UKM 05/19 som omhandler samiske ungdommers forhold til misjon sett i lys av sin egen krysskulturelle bakgrunn.

Bispedømmer og menigheter til

- Å bruke Strategiplan for samisk kirkeliv 2019-2027 i alt arbeid med krysskulturelle. Dette er en ressurs for arbeid med alle minoriteter og inneholder relevant informasjon og tiltak for krysskulturell inkludering.
- Å legge til rette for flere flerkulturelle arrangement i menighetene. Dette vil styrke menighetene og gjøre dem mer mangfoldige.
- Å ta med behov angående mat, tolking og oversetting til krysskulturelle barn og unge i planleggingen av arrangementer.

Barne- og ungdomsorganisasjonene i Den norske kirke til å bidra med sin kompetanse og erfaring på krysskulturelle barn og unge og utarbeide en rapport på dette til Kirkerådet.

⁶ <https://kianorge.no/>

UKM 06/20 Ung frivillighet i Den norske kirke

Da Kirkemøtet 2020 måtte utsettes på grunn av Korona-pandemien, vedtok Kirkerådet å sende saken «Frivillighet i Den norske kirke» på høring. Saken legges frem for vedtak i Kirkerådet i desember 2020. UKM 06/20 er et hørings svar på «Frivillighet i Den norske kirke»⁷.

Unge frivillige deltar i menigheter og kristne barne- og ungdomsorganisasjoner med mangfoldige oppgaver, som konfirmant- og ungdomsleder, medliturg, teknikker, miljøskaper, arrangementsansvarlig, leder i trosopplæringen og mye mer. UKM 2020 legger merke til at det er vanskelig å innhente statistikk og informasjon om ung frivillighet i og utenfor Den norske kirke.

Å delta som frivillig, å føle seg sett og verdifull samt å lære nye ting, kan være av stor betydning for den enkelte. Samtidig bidrar frivillighet til felleskap, tilhørighet og anerkjennelse. Gjennom bygging av sosiale relasjoner kan frivillig innsats forebygge ensomhet, og bidra til bedre psykisk helse og økt livskvalitet. Å være frivillig i menigheten kan også føre til at noen får et ønske om å senere jobbe innen kirken.⁸ Det kan være spesielt motiverende å være ung frivillig i kirken og å delta på et «hellig oppdrag».

Viktige perspektiver

UKM 2020 ønsker spesielt å vektlegge to perspektiver i høringsnotatet «Frivillighet i Den norske kirke»: organisk frivillighet og inkluderende frivillighet.

Organisk frivillighet

En organisk forståelse av frivillighet er en viktig måte å engasjere flere unge på, fordi det kan være med på å fremme glede, styrke troen og fremme eierskapsfølelsen til menigheten og organisasjonen. Det kan gi unge forståelsen av at de er fellesskapets framtid. Organisk frivillighet bør også innebære hensyn til den enkeltes kapasitet, slik at frivilligheten ikke blir en byrde. Alle skal ha mulighet til å bidra, enten de har mye eller lite tid og kapasitet, /og det er spesielt viktig å ta vare på de unge frivillige.

Inkluderende frivillighet

Evangeliet om Jesus og hans disipler viser at mangfold og likeverd er verdifullt og naturlig på alle plan i kirken. Jesus har lært oss å kjempe for kjærlighet og rettferdighet for alle mennesker. Kirken er et mangfoldig felleskap. Dette må gjenspeiles i det frivillige arbeidet i kirken og kristent organisasjonsliv. Derfor må alle hele tiden jobbe for at den unge, kristne frivilligheten ikke domineres av en homogen gruppe. Det finnes menigheter og organisasjoner med retningslinjer, strukturer, tradisjoner og (fysiske) hindringer som ekskluderer enkelte grupper fra ansettelse og frivillig tjeneste.

⁷ Høringsnotat [ligger her](#)

⁸ [UKM 04/19 Rekruttering](#)

Disse menighetene og organisasjonene må være klar over at dette kan hindre mange unge frivillige fra å engasjere seg. Unge frivillige blir holdt utenfor spesielt på bakgrunn av funksjonsnedsettelse, minoritetsbakgrunn, teologisk standpunkt, kjønn og seksuell legning. Mangfoldige forbilder i kirken vil også kunne bidra til en mer inkluderende rekruttering.

Utfordringer

UKM 2020 mener at det er for lite kunnskap og kompetanse om ung frivillighet i Den norske kirke. Menigheter og organisasjoner må ta innover seg at frivillighet har endret seg i samfunnet.⁹ UKM 2020 ønsker spesielt å påpeke følgende utfordringer:

Rekruttering

I mange menigheter og organisasjoner er det en tendens at det er de samme frivillige som blir spurt gang på gang. Dette fører til at enkelte har flere oppgaver eller står i flere tjenester samtidig. En konsekvens av dette kan være at enkeltpersoner får for mye ansvar eller for stor arbeidsmengde på en gang. Slik rovdrift kan føre til at ressurspersoner blir utbrent og mister motivasjonen til å engasjere seg videre.

En annen utfordring med en slik intern rekruttering er at færre folk får muligheten til å aktivt delta. Ved å spørre de samme personene hele tiden, kan man få en homogen gruppe frivillige. Dette er problematisk fordi det står i veien for en inkluderende frivillighet og begrenser mangfold av mennesker i menigheter og organisasjoner.

Oppfølging av frivillige

Unge frivillige i kirken opplever manglende kunnskap om frivillighet og frivillighetsledelse blant kirkens ansatte. Det viser seg for eksempel ved: Manglende oppfølging, kursing og veiledning; ungdomsledere som får for mye ansvar (som for eksempel å lære opp nye ungdomsledere); for mange oppgaver; manglende tilbakemeldinger; manglende bevissthet om unge frivilliges behov; for store krav og forpliktelser. Unge frivillige erfarer også manglende engasjement og begeistring for deres innsats, lite anerkjennelse og takknemlighet. Ofte delegeres oppgaver istedenfor at de løses sammen. Uavklarte forventninger om oppgaver som skal gjennomføres kan virke demotiverende. Det virker å være spesielt utfordrende å holde på unge frivillige over tid.

Prioriteringer

UKM 2020 mener at følgende bør prioriteres i det videre arbeidet med frivillighet i Den norske kirke:

Organisk frivillighet

Menigheter og organisasjoner bør legge til rette for at unge frivillige kan bidra med utgangspunkt i hva de kan, ønsker og har kapasitet til. Sammen med ungdommene må en finne oppgaver som skaper motivasjon. Begrepet «nådegave» (1 Kor 12,4-7) kan hjelpe til det, men det er et begrep som må tas i bruk og skapes eierskap til. Samtidig må en anerkjenne at ikke alle ønsker å bestemme over alle oppgaver selv og heller vil få konkrete, tilpassete oppgaver. Dette krever en god frivillighetsledelse.

⁹ [Høringsnotatet «Frivillighet i Den norske kirke»](#)

Inkluderende frivillighet

Menigheter og organisasjoner bør legge til rette for at alle som ønsker det kan bidra som frivillige. Alle har noe å bidra med! Det igjen krever at god frivillighetsledelse og en inkluderende rekruttering prioriteres. Det bør legges til rette for at flere kan delta. Derfor trenger også ildsjeler og andre sentrale frivillige opplæring og kunnskap om hva inkluderende frivillighet går ut på.

Kunnskap og kompetanse

Det bør innhentes statistikk og kunnskap om ung frivillighet i menigheter og organisasjoner. Generelt er det behov for kompetanseøkning om ung frivillighet, og frivillighetsledelse som prioriterer oppfølging og opplæring av frivillige istedenfor gjennomføring av oppgaver.

Intern og ekstern kommunikasjon

Det er behov for kommunikasjonsstrategier som får frem verdien av frivillighet i kirken. Unge frivillige bør anerkjennes og verdsettes. Kirken bør synliggjøre og skryte mer av dem. Det er viktig å dele personlige historier og erfaringer, vise mangfoldet av frivillige oppgaver og være tydelig på at kirken trenger frivillige. Det bør legges til rette for å kunne finne frivillige oppdrag på menighetens og kirkens nettsider. Både intern og ekstern kommunikasjon med unge og unge voksne må tilpasses dem og sosiale medier bør her prioriteres (se for eksempel *Svenska kyrkan* på Instagram).

Samhandling menighet – organisasjon

Menigheter og kristne organisasjoner er viktige ressurser for hverandre. De bør samhandle om ung frivillighet og fokusere på synergier istedenfor konkurranse. Derfor må menigheter og organisasjoner kommunisere og samarbeide, slik at de spiller hverandre gode. Dette er særdeles viktig lokalt. For øvrig bør det tilstrebes at kontinuerlig barne- og ungdomsarbeid organiseres gjennom barne- og ungdomsorganisasjoner.¹⁰

UKM 2020s (konkrete) tips for ung frivillighet

- Vær mer frimodig! Spør flere og nye mennesker om å bidra.
- Utfordre minst to unge eller en liten gruppe til å ta frivillige oppgaver, istedenfor enkeltpersoner.
- Gi unge trygge rom og tillitt til å prøve (og feile og prøve igjen). Det skaper mestringsfølelse og /eller eierskap.
- Gi unge mulighet til å oppleve at de er del av et større felleskap, gjennom markeringer, deltakelse på leir, arrangement på tvers av menigheter og organisasjoner, seminar, Trosopplæringskonferansen med mer.
- Arranger egne arrangement hvor frivillige kan møtes og bare være deltakere.
- Bygg felleskap og nettverk ved å dra på lederleir.
- Del ut diplom/attest for frivillig innsats, gjerne ved en markering.
- Finn tidspunkter for møter og samlinger som passer for unge.
- Feire ungdomsgudstjenester, for og av unge.

¹⁰ Plan for trosopplæring, [Resolusjon UKM 2016](#), plattformen «Kirkens unge».

- Om menigheten ikke har et tilbud etter konfirmasjonstiden, prioriter dette!
- Jobb med relasjonsbygging mellom frivillige, ansatte og potensielle frivillige.
- Kommuniser at *alle* oppgaver er like viktige og del av et hellig ansvar, også de i bakgrunnen (for eksempel å rydde).
- En tilgjengelig og synlig ansatt bør ha overordnet ansvar for unge frivillige. Samtidig må de andre ansatte også engasjeres i ung frivillighet.
- Tilby unge frivillige kurs om hvordan demokratiet i kirken er oppbygd og hvordan unge frivillige kan påvirke. Dette er med på å styrke demokratiet vi har i kirken.
- Lær av menigheter og organisasjoner som har god ung frivillighet både i og utenfor Den norske kirke.
- Skryt av og be for de unge frivillige!

UKM 07/20 Alkohol og rus

Alkohol og andre rusmidler har alle har et forhold til. Man møter på tematikken i media og snakker om det i vennegjengen. Særlig i ungdomstiden blir dette temaet aktuelt i manges liv. Ifølge Ungdata 2020 sier 5% av elever i 8. klasse at de har vært beruset på alkohol i løpet av det siste året, mens 79% av elever på siste året på videregående svarer ja på det samme spørsmålet. Undersøkelsen viser også at andelen unge som har prøvd hasj eller marihuana har økt noe de siste fem årene¹¹. UKM 2020 mener at dette viser viktigheten av å ha samtaler om alkohol og rus med barn og unge. I slike samtaler er det viktig at man er tydelig på hva norsk lov sier om alkohol og rusmidler, samtidig som man tar barn og unges liv, erfaringer og nysgjerrighet på alvor. Dersom kirken skal være en reell aktør i barn og unges liv så må den tørre å starte åpne og ærlige samtaler med dem, også om alkohol og rus.

Kristne vs. alkohol?

Flere har møtt på klare forventninger om at en som kristen bør avstå fra å drikke alkohol. Disse forventningene kan komme som spørsmål eller påstander fra ikke-kristne, eller som krav fra andre kristne. Dersom bildet kristne har skapt er at man enten må være totalavholds eller bli fordømt, så vil mange falle utenfor. Noen har også følt at når de i ungdomstiden har valgt å drikke på fest betyr det at de ikke kan regne seg som kristne lengre eller ikke føler seg kristen nok, og dermed trekker seg unna kirka. Andre har i liten eller ingen grad tenkt på hvordan det at en drikker alkohol og det at en er kristen henger sammen. Når vi vet at mange unge har prøvd, eller regelmessig drikker alkohol, hvordan kan kirken snakke om alkoholbruk på en god og sann måte, som ikke skyver folk vekk fra kirken? UKM 2020 har mange forskjellige standpunkt når det kommer til alkohol, men er enige om at det er et gap her som må fylles. Vi vil løfte frem viktigheten av å forkynne nåden i møte med folk som er usikre på sin kristne tro. Også i spørsmål om alkohol og rus må vi forkynne at vi frelses ved tro og ikke gjerninger.

I arbeidet med alkohol og rus er det viktig å ha kunnskap om kulturen og forestillinger rundt dette i minoritetsgrupper. Forholdet til alkohol og rus i samiske miljø er mye historisk begrunnet, og historiebevissthet er avgjørende for å kunne forstå dette. Kirken har hatt en medvirkende rolle som førte til alkoholproblem i befolkninga, men ut av kirka oppsto også læstadianismen som fikk bukt med samenes alkoholproblem og etablerte en sterk avholdskultur. Derfor har ikke kirka eller forsamlingshuset vært en arena for å ta opp temaet knyttet til alkohol og rus, på tross av at problem knyttet til dette eksisterer.

¹¹ <http://www.hioa.no/Om-OsloMet/Senter-for-velferds-og-arbeidslivsforskning/NOVA/Publikasjonar/Rapporter/Ungdata-2020>

På grunn av en minoritets stilling i samfunnet som stigmatisert og møtt av fordommer finnes det også fordommer og stereotypier knyttet til alkohol- og rusbruk. Dette gjelder ikke kun etniske minoriteter, det er særlig viktig å ta hensyn til i arbeid med alle minoritetsgrupper for at diskusjon om temaet ikke lager en terskel av frykt for å spre og bli møtt med fordommer, slik at de ikke deltar. Mange samer opplever at grensesetting med tanke på alkohol og rus er et tabubelagt tema, og det må diskuteres i trygge rom.¹²

Hvordan snakker kirken om alkohol og rus?

Bibelen er en viktig rettesnor for kirken, så hva sier egentlig Bibelen om alkohol? Vin omtales i Bibelen både positivt og negativt. I bryllupet i Kana gjorde Jesus vann om til vin (Joh 2, 1-11), og Jesus drakk selv vin (Matt 11, 19). Vin nevnes som en gave fra Gud som gir glede (Salme 104, 14-15), og foreslås til medisinsk bruk (1.Tim 5, 23). Samtidig står det også at man ikke skal drikke seg full, for det fører til utskeielser (Ef 5, 18), og de fysiske plagene ved fyll beskrives til advarsel (Ordsp 23, 29-35). I tillegg står det «Derfor er det riktig å la være å [...] drikke vin eller noe annet som fører din bror til fall» (Rom 14.21). Ut fra disse tekstene kan man argumentere for både måtehold og avhold i møte med alkohol. Samtidig vil UKM 2020 løfte frem viktigheten av at kirka kan ha åpne og ærlige samtaler om alkohol og rus. Det er viktig at unge ikke møter på temaene i form av en moralpreke eller kritikk, da det kan virke mot sin hensikt. Det kan i verste fall skremme dem bort eller bryte tilliten de har til kirka.

Historisk har kirken i Norge vært en arena fri for alkohol. Dette har skapt et frirom for mange. For barn av foreldre som sliter med alkohol og rus, og unge som kjenner på et ubehagelig drikkepress, kan rusfrie arrangement i kirken gi trygge og frie rom. Kirken har også oppfordret sterkt til avhold, og kanskje dermed påført noen skam for deres alkoholbruk. Hvis man setter klare forventninger om at det ikke er greit for kristne å drikke, kan det begrense folks tro. For å motvirke de negative konsekvensene av avholdsarven, samtidig som man holder på de positive, burde kirken og kristne snakke mer om alkohol og rus. I samiske områder er også læstadianismen fremtredende, noe som kan føre til at alkoholbruk blir ekstra tabubelagt. Mange unge ledere opplever å få spørsmål om egen alkoholbruk, og spørsmål knyttet til rus fra ungdommer i menighetene sine. Dette er en viktig grunn til at voksne i menighetene må ta opp alkohol og rus som et tema med unge ledere i kirken, hvor grensesetting er en naturlig del av samtalen. Bevisstgjøring om hvor man vil sette grensene for seg selv i møte med alkohol og rus, og hvordan alkohol og rus påvirker folks evne til å respektere egne og andres grenser, for eksempel når det kommer til seksuelle handlinger, er viktig. «Helt ærlig», panelsamtaler hvor en prest og to andre med kunnskap om et tabubelagt tema svarer på spørsmål fra tilhørere, kan være et godt konsept i noen sammenhenger for å snakke om alkohol og rus.¹³

¹² <https://kirken.no/nb-NO/om-kirken/slik-styres-kirken/plandokumenter/strategiplan-for-samisk-kirkeliv/>

¹³ <https://www.heltarlig.no/>

Gud elsker rusmisbrukere, men ikke narkotika

Det burde være mer åpenhet for folk til å snakke om sine ønsker om å prøve rusmidler. Dersom man ikke kan snakke åpent med andre om hvorfor man vil prøve rusmidler av ulike grunner, kan enn miste viktige muligheter til å øke bevisstheten på sitt eget forhold til rusmidler før man eventuelt prøver dem. Om noen sier at de har lyst til å prøve rusmidler, er det viktig å ikke møte dem med pekefingeren, men heller kunne ha en åpen samtale om hvorfor rus ikke er den beste løsningen. Mange vet ikke hvordan rusmidler ser ut, hvordan de påvirker personer, og hvordan man skal oppdage om en person er ruset. Dette er noe UKM 2020 mener det burde være mer kunnskap om for å være forberedt på møtet med dette, og for å skape bevisstgjøring.

Utfordringer knyttet til psykisk helse er en kjent pådriver til misbruk av alkohol og rus. Rus blir ofte ansett som en flukt fra problemene, og da er det særlig viktig å finne roten til misbruket. Dette er viktig å ha med seg i møte med folk, og særlig når man forsøker å hjelpe dem av oss som sliter med rus. Det er også nyttig å ha med seg kunnskap om enkelte minoritetsgrupper som er særlig utsatt. Det er et kjent problem at skeive er spesielt utsatt for problemer med psykisk helse på grunn av ytre press og stigmatisering, og at det dermed kan bli en overflod av rus i skeive miljøer.

Når snakker man om alkohol?

Grenser og respekt er en viktig del av plan for trosopplæringen i Den norske kirke, men alkohol og rus står ikke nevnt eksplisitt. Dermed blir det opp til den enkelte menighet og organisasjon om man tar opp temaet med barn og unge i trosopplæringen, og i så fall når, hvordan og hvor mye. Vi vet at ressursene for å ha gode samtaler om temaet i kirkelige sammenhenger finnes. Likevel kan det for noen føles som at kirkelige ansatte har for liten kompetanse på området. En undersøkelse fra Blå Kors i 2018 viste at under 40 % av de som jobber med tweens (barn på 9-12 år) i kirka har tatt opp temaene alkohol, rus og press¹⁴. En av hovedgrunnene som oppgis er at lederne føler de har manglende kunnskap og ferdigheter om hvordan man skal ta opp temaet. Dette tyder på at kirken ikke har sørget for god nok opplæring til sine ansatte på dette området.

Å oppfordre til samtaler i hjemmet før og etter temaet blir tatt opp i konfirmantundervisningen, kan føre til økt forståelse om temaet. For mange er den første og kanskje eneste gangen de møter på en samtale i kirkelig setting om alkohol og rus, måtehold og totalavhold, i konfirmantundervisningen. Kirken må legge til rette for samtaler om alkohol og rus tidligere, allerede fra 9-årsalderen. Da er det særlig viktig å snakke ærlig om alkohol og rus, grenser og konsekvenser, og hva Bibelen sier.

¹⁴ <https://www.blakors.no/tweens-trenger-trygge-voksne/>

Unge trenger forbilder

Ungdomsledere er i en posisjon hvor det forventes at de er gode forbilder, og det er derfor viktig å være bevisst hvordan ens handlinger kan påvirke andre (1. Kor 8,9). Hvordan kan man så være et best mulig forbilde når det kommer til alkohol og rus? Som ungdomsleder er man både en samtalepartner og en rollemodell, så viktigheten av å snakke sant og ærlig om alkohol, rus, konsekvenser og grensesetting er stor. Derfor er det også viktig i møte med ungdomslederne å bevisstgjøre dem på at de nettopp er rollemodell for de yngre i menigheten, også på sosiale medier og andre plattformer, ikke bare når de er i kirkebygget. Som nevnt tidligere, løfter Bibelen fram både avholdenhet og måtehold, samtidig som den er tydelig på at man blir frelst av tro, og ikke gjerninger. På grunn av dette er det spesielt viktig at ungdomsledere lærer opp i å snakke ærlig rundt dette temaet, uten å føle at de må pynte på sannheten. Ærlighet rundt et slikt tabu tema er viktig både for å fjerne myter, og for å vise at man ikke må være perfekt for å være leder. Dersom dette ikke formidles, vil det svekke rekrutteringen av unge mennesker til kirken.

Kan kirkelig ansatte bidra til å vise at det blant kristne er et mangfold i hvordan man forholder seg til alkohol, og på den måten sørge for et mangfold i kristne forbilder? Når kirkelige ansatte drikker alkohol offentlig, og viser at de ikke føler skam over det, kan terskelen senkes for åpne samtaler om tro blant mennesker som opplever at terskelen er høy for å snakke om tro om de har et aktivt forhold til alkohol. Det kan bidra til å endre folks oppfatning av kirka og kristne. Det er viktig at kirka ikke skal legge press på ansatte til å drikke, men at kirka kan vise at vi er til stede på flere arenaer. Kanskje kan det også åpne opp for spennende samtaler om tro på nye arenaer? Dette kan være gode muligheter for kirken til å nå flere i aldersgruppene 18-30, som ofte har færre kirkelige tilbud enn de under 18. UKM 2020 mener at kirken må ut til folk, også der alkohol konsumeres. En mulighet i den anledning er at kirken arrangerer samtaler om tro og tvil med studenter på studentpub. Slik kan man nå ut til unge voksne der hvor de befinner seg, og samtidig bryte ned noen fordommer mot kirken og kristne. Det er nemlig spesielt nødvendig å vise denne aldersgruppa at det ikke er noen motsetning mellom å drikke alkohol og være kristen. Jesus ville møtt folk på pub.

UKM 2020 utfordrer

Kirkemøtet til å legge inn temaet alkohol og rus eksplisitt i revideringen av Plan for trosopplæring

Biskopene og preses til å bruke sin stemme til å ta til orde for et humant syn på rusmisbruk som fremmer behandling og kunnskap framfor straff.

Fellesråd og bispedømmeråd til å tilby og oppfordre til etter- og videreutdanning om alkohol og rus i trosopplæringen

Samisk ungdomsutvalg til å ha en egen sak om alkohol og rus knyttet til samisk identitet og den læstadianske tradisjon

Kirkelig ansatte

- til å gjøre seg kjent med de ressursene som allerede finnes på feltet, slik som ressursene utarbeidet av Blå Kors.
- til å ha tenkt gjennom hvordan de vil håndtere møter med beruset ungdom.
- til å snakke åpent om sitt forhold til alkohol i møte med ungdomslederne i kirken og ungdom en møter i sammenhenger utenfor kirkebygget, for å få frem at det er et mangfold i kirka.

Ansatte med undervisningsansvar

- til å legge inn faste tema om alkohol og rus i rammeverket for ledertrening og konfirmantundervisning.
- til å legge til rette for samtaler om alkohol og rus og konsekvenser i trosopplæring allerede fra tweens-alderen.
- til å se etter muligheter for å hente inn eksterne ressurser i konfirmantundervisning og ledertrening på fagfeltet.

Organisasjoner til å legge temaet alkohol og rus inn i rammeverk for ledertrening.

Unge voksne til å delta på rusfrie arrangementer.

UKM 08/20: Kirkens kulturarvstrategi

*De som gikk foran oss, dem vil vi minnes.
Her i Guds hus, hvor en dør står på klem,
inn til et glimt av den kommende verden;
de som gikk foran, vi tenker på dem!¹⁵*

Kulturarv handler om relasjon og tilhørighet. Vår kirkes og vårt lands historier er så tett sammenvevde gjennom de siste tusen år at de ikke kan skilles. Den kirkelige kulturarven tilhører derfor alle, men forvaltes av kirken på vegne av hele nasjonen.

Kulturarven, både den fysiske, gjerne kalt «kulturminner», som kirkesteder, kirkebygg med inventar, gravplasser, og den immaterielle, som fortellinger, tradisjoner og riter, skaper identitet og engasjement. Den binder sammen kirke og folk, uavhengig av tilknytning til tros- og livssynssamfunn. Dette ansvaret betyr noen restriksjoner, men også store muligheter til formidling av kultur, tro og historie - og interaksjon mellom den lokale kirke og folk flest.

Kirkestedene og kirkebyggene representerer en kontinuerlig fortelling fra hele vår kirkes historie. De setter vår opplevelse inn i en større sammenheng, fordi de har vært der lenge før oss selv. Kirken har påvirket og vært med å forme lokalsamfunnet som igjen har påvirket kirken. Når vi vokser opp på et sted, skapes bånd til kirken som kan stikke dypt. Griper ikke kirken disse, mister den en mulighet til å bygge videre på disse båndene. Kirken sentralt må være bevisst på skjørheten som ligger i den lokale identitet.

Folk har en sterk tilknytning til sin egen kirke, gjennom kirkebygget og livets små og store ritualer og seremonier som skjer der. De relasjonene som skapes til kirken er viktige å lytte til, slik at de som arbeider og tjener i kirken, på en konstruktiv måte kan bruke folkets opplevelser i formidlingen av kirkens tro. Da kan vi på en særlig måte fremheve kirkens identitet inn i folkets liv og folks liv inn kirkens historie og tro. En bredt forankret folkekirke handler om en kirke som aktualisere kulturarven i folks liv. Ungdommens kirkemøte anerkjenner at drift og vedlikehold av kulturminnene har økonomiske konsekvenser, men har i denne saken valgt å konsentrere seg om andre sider ved kulturarven.

Kulturarv: Som barn i ditt hus

Det er mange veier inn i kulturarven. Flere går gjennom å finne nye formidlingsmåter. Trosopplæringsgrupper og tårnagenter bruker kulturarven aktivt for å formidle troshistorie og lokal historie. Barna opplever gjennom dette at kirken blir deres kirke. For ungdom er det vanligere å bruke kulturarven uten at den trekkes aktivt inn i trosopplæring og identitetsskaping. Men for ungdom er relasjon og substans viktig¹⁶.

¹⁵ Norsk salmebok 274

¹⁶ UKM 06/18: «Konfirmert, hva nå?» https://kirken.no/globalassets/kirken.no/om-kirken/slik-styres-kirken/ungdommens-kirkemote/2018/UKM_2020-sak-6-18-konfirmert-hva-na---ung-i-kirken-15-30-ar---vedtak.pdf

Kulturarven må derfor flettes mer inn i ungdomsarbeidet gjennom for eksempel konfirmasjonsarbeid eller som en del av ungdomsarbeidet etter konfirmasjonen.

Kirkens og stedets historier er tett sammenvevde, som for eksempel i Lofoten der fiskerne etter å ha solgt fisken sørpå brukte noe av fortjenesten til nye lysekroner eller ny altertavle som de plasserte i sin egen kirke. Den lokale kirkelige historie bør formidles sammen med stedets historie. Her er det også viktig å ta hensyn til stedets samiske kirkeliv, særlig hvordan naturen er knyttet til kirkelivet.

Den norske kirke har en lang musikktradisjon som er tett sammenvevd med ikke-kirkelige musikktradisjoner. Her finnes mange veier inn i kulturarven. Salmer synges til lokale folketoner, og i folkemusikken finner man spor etter sakrale melodier. Mange salmediktere har vært markante personligheter i sine sokn og de har funnet inspirasjon i sine lokalsamfunn og landskapene rundt seg, noe som ofte gjenspeiles i tekstene. Unge kan finne ro i gamle tidebønner og unge som eldre har hjertet fullt av vakre salmer. Den samiske salmesangen er en levende og produktiv del av kirkelivet i kirken og i læstadianske menigheter.

Pilegrimsledene setter kirkene og helligstedene inn i en større sammenheng i tid og rom, og gir fysiske møter med troshistorien. Historiske spill som barn og unge selv setter opp, gjennom å lage kostymer og spille, engasjerer dem direkte i historie og trosfortellingen. Manuell klokkeringing bringer ringeskikker aktivt inn i gudstjenestene. Kirken skriver stadig historie, blant annet ved å løfte frem det samiske som en del av den kirkelige bevissthet. Kirkehistoriens skyggesider må også formidles, for at kirken skal være troverdig og unngå å gjenta feil.

Kirkerommet: Høy dør, vid port!

Kirkebygget er først og fremst et bygg for gudstjenestelige handlinger. Dette fører til at mange opplever det som et hellig rom, og at vi gjerne snakker om at rommet krever respekt. Det legger føringer for hvordan vi oppfører oss der. Historisk sett har kirkerommene hatt flere funksjoner, fordi det mange steder var det eneste offentlige rom. For å få tilbake en mer utvidet bruk som knytter folk til bygget og rommet, må kirken tenke konstruktivt og nytt.

Det er liten teologisk grunn til at rommet ikke kan brukes på nye måter utover de kirkelige handlinger. Samtidig er det viktig å respektere opplevelsen av at rommet er hellig. En del ikke-kirkelig bruk oppleves ikke bare som nøytral, men at den kan være kontraproduktiv i forhold til kirkerommet. Dette kan det ikke være rom for. Men grensene handler som oftest om kultur, som er forskjellig fra sted til sted og fra region til region. Derfor må vi ha tillit til at det lokale menighetsrådet gjør de nødvendige vurderinger.

Ungdommens kirkemøte ønsker at kirkerommet skal ha flere bruksområder enn de tradisjonelle kirkelige handlinger. Det er viktig at dette er rom som alle har tilgang til. Det er avgjørende at det er gode muligheter for sambruk, utleie og samarbeid for å aktualisere og nytolke kulturarven. Både ved at kulturminnene blir brukt, men også ved at historiene kan bli til opplevelser. Dette er også potensielt viktig for rekruttering¹⁷. Det er for eksempel en forutsetning å ha tilgang på et orgel å øve på, for å kunne bli organist/kantor.

¹⁷UKM 04/19, «Rekruttering» https://kirken.no/globalassets/kirken.no/om-kirken/slik-styres-kirken/ungdommens-kirkemote/2019/UKM_2020%2004-19%20rekruttering.pdf

Tanken om kirken som stedets kulturhus åpner for en mental endring i forhold til bruken av bygget. Dette betyr mulighet for å komme i dialog og kontakt med nye mennesker og grupper, og for samarbeid med andre lokale kulturaktører. Et eksempel er å ta i bruk kirken som arena for religionsdialog der mennesker kan møtes på tvers av kulturer.

Der det har en hensikt bør kirken også være åpen for å tenke videre om kirkens samfunnsrolle ved for eksempel å ta den i bruk som et sted for turistinformasjon.

Kirken må være åpen og tilgjengelig for hele samfunnet, både for den enkeltes behov for et stille og annerledes rom, men også for hele stedet ved større begivenheter, og ved ulykker og katastrofer.

UKM 2020 oppfordrer:

Kirkemøtet til å:

- Ta på alvor de unges tolkning og behov i møte med kulturarven.
- Legge til rette for bred bruk av kirkerommet som ikke går på bekostning av kirkerommets særegne status.
- Bevare og fornye kirkemusikken som en del av forvaltningen av kulturarven.

Bispedømmerådene til å:

- Trygge de ulike organene i deres arbeid med kulturarven.
- Sikre medvirkning fra menighetsrådene i saker som handler om lokale forhold.

Menighetsrådene til å:

- Legge til rette for musikk og korarbeid, og legge til rette for at unge kan bruke orgelet til å øve på og lære om kirkemusikk.
- Gå i dialog med andre relevante lokale aktører for å bidra til at folk finner sin plass og identitet i kirken.
- Gjøre seg kjent med plattformen «Kirkens unge»¹⁸.

Kristne barne- og ungdomsorganisasjoner til å:

- Fortsatt frimodig bruke plattformen «Kirkens unge» i møte med den lokale kirken.
- Gjøre seg kjent med kirkens kulturarv, også lokalt.

UKM 2020 ser et stort behov for å bevisstgjøre de ulike organene for hvem som har ansvar for hva. Forankring av avgjørelser er viktig. Før fellesråd og bispedømmeråd gjør vedtak, må menighetsrådene bli hørt.

¹⁸ https://kfuk-kfum.no/static/files/kirkens-unge/2020-05-14%20Kirkens%20unge_digital.pdf

UKM 09/20 Fokussak UKM 2021

Denne saka har opphav i UKM-sak 06/10. Kartlegginga syner at det kan vere vanskeleg å organisere UT i bispedøma slik at dette står i ein naturleg samanheng med UKM, og at ei viss samkøyring av saker hadde vore ønskjeleg. UKM vil derfor be Ufung om å prøve følgjande modell for og gje UT høve til å handsame sakene før dei sender sine delegater til UKM: På det aktuelle UKM lanserast eit tema som blir sak på det påfølgjande årets UKM. Denne saka tar UR attende til UT som får frie tyglar med tanke på korleis dei handsamar temaet. Handsaminga og vedtaket-/a blir sendt til Ufung før ferdigstilling av sakspapira til UKM. Viss mogleg ønskjer UKM at dette blir ein sak som skal på kyrkjemøtet. UKM bed Ufung leggje til rette for at val av tema blir ein prosess der det regionale leddet involverast og har medråderett.

Ungdommens kirkemøte valgte følgende sak som fokussak for 2021.

Radikal teologi

I grunnloven er det nedfelt at Den norske kirke er vår folkekirke. Som majoritetskirke og folkekirke, står Den norske kirke i en særstilling i landet vårt. Slik har det vært en stund, men dette er også i endring. De siste årene har aktører fra andre kirkesamfunn stadig bemerket seg i det offentlige. Mange av disse er unge, som først og fremst snakker til unge følgere på nett. Vi ser en økning i at det som formidles gjennom flere av disse store kanalene, ofte er en radikal teologi, som ikke nødvendigvis er gjengs mening i verken det gjeldende kirkesamfunnet, eller hos Den norske kirke. Her dukker det flere spørsmål opp: hvordan vi som kirke skal forholde oss til dette? Hvordan kan vi som kirke nå den samme målgruppen med vårt budskap? Hvordan kan vi være trygge rom, der ungdom kan komme med livene sine, tro og tvil, og bli møtt på en åpen måte? Hvordan formidler vi dette både lokalt i de fysiske møtene, og samtidig på nett? Hvordan kan ungdomsdemokratiet i Den norske kirke påvirke til dette, og være en stemme?